

PROJE PLANI

Projenin Adı:

Türkiye'de Bir Alt Kültür¹ Olarak Manga: Bir Giriş Denemesi

Projenin Konusu:

Manga Japonya kökenli bir çizgi roman sanatıdır. Manganın hayranlar ve yayınevi temsilcilerinin gözünden İstanbul özelindeki durumu nedir?

Projenin Amacı:

Giriş düzeyinde manga ve manga temelli yeni bir kültürün İstanbul özelindeki durumuna dair saptayıcı bir çalışma ortaya koymayı amaçladık. Ekip olarak manga hayranlarıyız. Manga hayatımızın içinde olan bir konu. Türkiye'de manganın anlamı ve bir kültürel pratik olarak yerini anlamak için kafamızda oluşan sorulardan yola çıktık. Türkiye'de bir gençlik alt kültürü olarak mangayı anlamak, küreselleşmeyle gelişen yeni kültürler ve yaşam biçimlerini düşünmek, Japon kültürünün önemli bir parçası olan manganın Türkiye'de nasıl deneyimlendiğini ve anlamlandırıldığını anlamak istiyorduk.

Yöntem ve Süreç:

Türkiye'de manga ve manga üzerinden gelişen kültürün neyi ve kimi çalışarak anlaşılacağı sorusu önemliydi. Bu sorudan hareketle ilk olarak manga hayranlarının bu kültüre bakış açılarını ve anlam dünyalarını, ikincisi ise hayranların mangaya erişim yollarını araştırmak gerekiyordu. Geniş ve çok boyutlu bir perspektif için, konuyla ilgili sınırlı sayıda kaynakta bilgi üreten uzmanlara değil, bire bir hayranlara giderek anlama çabası gerekiyor. Mangaya erişim yolları olarak yayınevleri ve İnternet ortamı ön plana çıktı. Burada İnternet siteleri üzerinden geliştirilecek analizin geniş çaplı bir araştırmayla mümkün olabileceğini belirtmek gerekiyor. Mangayla ilgili temel saptamaların ortaya konması için araştırmamızda iki yöntem uyguladık: Manga hayranlarıyla yapılan odak grup görüşmesi ve yayınevi temsilcileriyle yapılan derinlikli yüz yüze görüşmeler.

- Manga hayranlarıyla yapılan odak grup görüşmesine 4 kişi katıldı. Bu dört kişinin ikisi bizim arkadaşlarımızdı, diğer iki kişiye ise forumlara yazdığımız ilanlar yoluyla ulaştık. Biz de manga hayranları olduğumuz için tartışma içerisinde yer aldık. Görüşmeye katılan hayranlara 32 soru sorduk. Görüşme 75 dakika sürdü.
- Daha önceden manga basmış olan üç farklı yayınevi temsilcisiyle görüştük. Bu yayınevlerinden Arunas Yayıncılık'ı amerimanga² yayınlayan ve en çok çeşide sahip yayınevi olduğu için, Tudem Yayınları'nı Türkiye'deki ilk Japon mangalarından Yalınayak Gen'i bastığı için, Gereklî Şeyler Yayınları'nı ise Amerikan yayınevleri tarafından basılan mangaları orijinal formatında ve İngilizce olarak sattığı için seçtik. Görüşmeye katılan yayınevi temsilcilerine 20 soru sorduk. Bu görüşmeler toplamda 77 dakika sürdü.

1 Alt-Kültür: Geniş ve genel bir kapsamında kullanılan alt kültür kuramının özündeki fikir, alt kültürlerin, üyelerinin gerçekleşmesi engellenmiş olan özlemleri ya da kendilerinden daha geniş sınırları olan toplumdaki konumlarının mulaklığından kaynaklanan problemlere kolektif bir çözüm olarak ya da bu problemlerin halledilmesi şeklinde oluşmasıdır. Alt kültürler daha geniş nitelikteki kültürden ayrıdır, yalnız o kültürün sembolleri, değerleri ve inançlarını ödünç alırlar (ve genellikle çarpıtır, abartır veya tersine çevirirler). Alt kültür kavramı, gençlik kültürü ile ilgili araştırmalarda geniş çaplı olarak kullanılmaktadır.

2 Amerimanga: Japon mangalarından esinlenerek, Japon çizim tekniklerini öğrenen Amerikalı çizerlerin ürettiği mangalardır.

Çalışmamızda hayranlar ve yayınevi temsilcilerine teorik metinlerden hareketle oluşturduğumuz açık uçlu sorular sorduk. Bu soruların bazıları ortak, bazıları ise tamamen o gruba özel olarak hazırladığımız sorulardı. Çünkü konunun daha önceki yayınlarda ele alınan yönlerinden çok katılımcıların sorulara bağlı olarak hangi konuları gündeme getirmek istediklerine önem verdik. Konuyu ancak bu şekilde temel aktörler olan hayranlar ve yayınevi temsilcilerinin gözünden ele alabilirdik. Ses kayıtlarını söktük. Ortaya çıkan metinleri yorumlayarak çalışmamızın amacına ulaşmamızı sağlayacak genellemeler yaptık.

Kaynakça:

- Binark, Mutlu, (2004), Neden Japon Popüler Kültürü? Neden Manga?, Çizgili Hayat Kılavuzu, sayfa 429-452
- Çavaş, Raşit-Akman, Deniz-Cevahir, İpek-Aydın, Burak-Tellan, Bülent-Ölek, Tuğberk, (2007), Manga ve Anime Üzerine Bir Tartışma, Sanat Dünyamız, sayı 105, sayfa 117-135
- Gravett, Paul, (2004), Manga: Japon Çizgi Romanın Tarihi, Türkçesi: Rüstem Baksoy, Plan B Yayıncılık
- Marshall, Gordon, (1999), Sosyoloji Sözlüğü, Türkçesi: Osman Akınhay-Derya Kömürcü
- MANGA Terimleri Sözlüğü, Sanat Dünyamız, sayı 105, (2007), sayfa 30-33
- Öztekin, Mehmet Korkut, (2008), Bir Kültürel Direniş Aracı Olarak Japon Çizgi Romanı (Manga)'nın İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
- Tellan, Bülent, (2007), Gon'dan Gen'e Türkiye'de Manga, Sanat Dünyamız, sayı 105, sayfa 35-41